

חטיבת תכנון ופיתוח - אגף ארכיאולוגיה

חדשות בעתיקות יוני 2013

ד"ר צביקה צוק - ארכיאולוג הרשות

תקציר

פסל מצרי מתל חצור זוהי תגלית בקנה מידה עולמי של פסל מצרי מתל חצור שזמנו מימי הפירמידות אבל כנראה יובא לארץ הרבה יותר מאוחר. על כך בכתבה של האוניברסיטה העברית ומנהלי משלחת החפירות פרופ' אמנון בן תור וד"ר שרון צוקרמן.

שימור אתרי עתיקות בגנים לאומיים ושמורות טבע במחוז צפון

פעולות שימור נרחבות מתבצעות באתרי רשות הטבע והגנים על מנת לייצב מבנים עתיקים, אלמנטים מיוחדים, מתקנים ועוד. דו"ח ראשוני של מצב השימור באתרים השונים במחוז צפון הוכן בשנה שעברה על ידי ד"ר יוסי בורדוביץ' ארכיאולוג מחוז צפון. עתה במסגרת תכנית עבודה רב שנתית והקצאת תקציבים מתאימים מבוצעות הפעולות הנדרשות. כך עברנו בחלק מהמקומות ממצב של 'כיבוי שריפות' ועזרה ראשונה מיידית אל עבודה שוטפת של שימור תחזוקתי. אין ספק שמצב האתרים בצפון הולך ומשתפר אך המלאכה עוד רבה. התכנית להקים שני צוותי שימור במחוז צפון בזמן הקרוב בשיתוף עם רשות העתיקות מבורכת. אין ספק שבכך נוכל לעלות מדרגה בנושא שימור והגנה על אתרינו שבצפון. אי אפשר שלא לשבח את העושים במלאכה ויש רבים. אציין כאן רק את השלושה המובילים את הנושא במחוז צפון. ראשית אני מבקש לשבח את גיא איילון מנהל מחוז צפון שמרגע כניסתו לתפקיד ראה חשיבות עליונה לשימור האתרים ונתן תמיכה רבה לכל התחום של ארכיאולוגיה ושימור במחוז צפון. עודד יעקובי ממונה תחום שימור ופיתוח של מחוז צפון אחראי על ניהול וביצוע התכנית השנתית; וד"ר יוסי בורדוביץ' הנותן את הסיוע ארכיאולוגי ומבצע את הבקרה המקצועית בשטח בכל פרויקטי השימור. בנוסף ראויים לציון מנהלי האתרים וכל עובדי השימור השונים הפועלים באתרי רשות הטבע והגנים הן של חברת ארכו, הן של רשות העתיקות והן של רשות הטבע והגנים שמבצעים שימור תחזוקתי. גיבוי מלא לפעילות זו ועידוד ותמיכה מתקבלים במטה הרשות בחטיבת תכנון ופיתוח על ידי מנהל החטיבה יובל פלד, מנהל אגף שימור ופיתוח אדריכל זאב מרגלית ומנהל אגף ארכיאולוגיה הח"מ. ומעל כולם אנו מקבלים רוח גבית חזקה ממנכ"ל הרשות שאול גולדשטיין הרואה חשיבות עליונה לשימור העתיקות שבאתרי הרשות לנו ולדורות הבאים.

ולבסוף הערה חשובה: גם במחוזות האחרים דרום, מרכז, יו"ש ואילת נעשות פעולות שימור רבות אך הבמה בעלון זה מוקדשת למחוז צפון.

מפעל המים העתיק בתל גזר

עונת החפירות הרביעית בגן הלאומי בתל גזר הסתיימה החודש בהצלחה רבה. המשלחת המשותפת לרשות הטבע והגנים ולסמינר התיאולוגי הבפטיסטי של ניו אורלינס הגיעה אל שכבה ארכיאולוגית בתחתית מפעל המים ולאחר מיון קפדני של הממצא התקבל תאריך לסיום השימוש במפעל המים. בנוסף נערכו פעולות שימור לצרכי פיתוח תיירותי במבנים הסמוכים למפעל המים שזמנם מתקופת הברוזה התיכונה בערך לפני כ-3600 שנים. על החפירות והממצא ועל השימור בכתבה של הח"מ.

ממצא מיוחד מהורקניה

בסיור של מורי דרך במסגרת השתלמות החובה השנתית שהודרך על ידי חיליק אברגיל מצא אחד המדריכים ממצא מיוחד מתקופת הורדוס. על פי החוק, הממצא הועבר על ידי הח"מ אל סגן קמ"ט ארכיאולוגיה של יהודה ושומרון. תיאור קצר וצילום של הממצא המעניין יחתום את העלון הזה.

קריאה מהנה,

החיפוש אחר מנהיג מצרי חזק מוביל לתל חצור

תגלית היסטורית: ארכיאולוגים מהאוניברסיטה העברית גילו בחפירות בתל חצור שבר ספינקס יחיד

מסוגו של מלך מצרי מבוני הפירמידות של גיזה (הטקסט והתמונות באדיבות משלחת החפירות של תל חצור)

בשעה שמצרים עוברת מהפכה שנייה תוך שנתיים וחצי והצדדים השונים בה נאבקים על השליטה במדינה, גילו ארכיאולוגים מהאוניברסיטה העברית עדות מפוארת ועתיקה לשלטון המצרי דווקא בתל חצור בקרבת ראש פינה. צוות חוקרים בראשות פרופ' אמנון בן-תור וד"ר שרון צוקרמן מהמכון לארכיאולוגיה מצאו בתחומי הגן הלאומי תל חצור שבר ספינקס מצרי ייחודי. הספינקס נושא בין רגליו הקדמיות כתובת בכתב החרטומים הכוללת את שמו של המלך המצרי מיקרינוס מימי הממלכה המצרית הקדומה, אחד מבוני הפירמידות הידועות של גיזה, ששלט בממלכה באלף ה-3 לפנה"ס).

Tel Hazor 2013

שבר הספינקס שנתגלה בחצור הוא תגלית בלתי צפויה ומדהימה בחשיבותה, שכן שהספינקס של מלך זה הוא היחיד הידוע עד כה בעולם כולו, כולל מצרים עצמה. יתר על כן, זהו השבר היחיד של פסל מלכותי מונומנטאלי שנתגלה בלבנט כולו. מלבד שמו של המלך כוללת הכתובת את התארים "אהוב ההתגלמויות האלוהיות... שנתנו לו חיי נצח". לדברי פרופ' בן-תור וד"ר צוקרמן, הכתובת מלמדת שמקומו המקורי של הספינקס היה כל הנראה בעיר הליופליס, היא און המקראית, הנמצאת מצפון לקהיר של ימינו.

המכלול הארכיאולוגי בו נמצא הספינקס הוא בתוך שכבת החורבן של העיר שנהרסה במהלך המאה ה-13 לפנה"ס, בכניסה לארמון העיר. השאלה המעניינת כעת את החוקרים היא מתי ובאילו נסיבות הובא הפסל לחצור. לדברי פרופ' בן-תור וד"ר צוקרמן, הסבירות שהספינקס הובא לחצור כבר בימיו של המלך ששמו חקוק עליו קטנה ביותר, שכן אין מידע על קיומם של קשרים כלשהם בין מצרים וארץ ישראל באלף ה-3 לפנה"ס. שתי אפשרויות סבירות יותר: יתכן שהפסל יובא לארץ ישראל סביב האלף ה-2 לפנה"ס בתקופת שושלת מלכי החיקסוס שמוצאה בכנען. כמו כן, ייתכן שהספינקס יובא ארצה במהלך המאות ה-15-13 לפנה"ס, כאשר כנען הייתה נתונה תחת שלטון מצרי, כמתנה ממלך מצרים למלך חצור, שליט העיר החשובה ביותר בדרום הלבנט באותה תקופה.

תל חצור הוא הגדול והחשוב בתלים המקראיים של הארץ והוגדר אתר מורשת עולמית על ידי אונסקו בשנת 2005. חצור הישראלית היא אתר מפתח לבדיקת מהימנותה של ההיסטוריוגרפיה המקראית, וקדמה לה חצור המקראית אשר זכתה להיקרא בספר יהושע "ראש כל הממלכות האלה". העיר עמדה בקשרי תרבות ומסחר הן עם מצרים והן עם בבל, ותעודות כתובות שנתגלו הן בחצור והן בשני מרכזים חשובים אלו מעידים על כך בבירור. לצד התיעוד הכתוב נחשפו גם ממצאים אמנותיים שונים, בהם כאלה שיובאו לחצור מקרוב ומרחוק.

האוניברסיטה העברית חפרה באתר לראשונה באמצע שנות ה-50 וכמו כן חפרה בו בסוף שנות ה-60. החפירות באתר חודשו בשנת 1990 על ידי פרופ' אמנון בן-תור, אליו הצטרפה ד"ר שרון צוקרמן בשנת 2006. החפירה הנוכחית בשטח מנוהלת על ידי שלומית בכר, דוקטורנטית של המכון לארכיאולוגיה ונערכת בחסות החברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה ובשיתוף רשות העתיקות ורשות הטבע והגנים.

סיכום פעילות שימור במחוז צפון של רשות הטבע והגנים, ינואר-יוני 2013

ד"ר יוסי בורדוביץ' – ארכיאולוג מחוז צפון

במסגרת המאמצים לשמר את מורשת והתרבות החומרית של ארצנו, אנו ממשיכים במחוז צפון לפעול לשלמות אתרינו. בחודשים האחרונים בוצעו פעולות שימור משמעותיות בארבע אתרים עיקריים:

גן לאומי מבצר המונפור - לאחר שבשנים האחרונות בוצעו פעולות שימור רבות במבצר נחשף בשנה האחרונה (לאחר פעולת גיזום והסרת צמחייה במבצר), גם קיר שעמד תלוי על בלימה מעל השביל היורד לנחל. השביל נחסם למעבר מטיילים. לאחר תכנון מפורט, בוצעו פעולות שימור על ידי חברת ארכו שכללו בניית פיגום לגובה כ-15 מטרים, ייצוב אבני הבנייה, ייצוב יסודות, קידוח והכנסת עוגנים וביצוע קופינג (הגנת ראש הקיר).

איורים 1 ו-2: גם קיר הבחן/תמך לפני תחילת העבודה איור 3: הפיגום

האתר גם סבל מוונדליזם שכלל השחתה וכתובות גרפיטי. אחד המקרים המצערים היה ניפוץ של אבן שהוצבה באומנה המזרחית של אולם האבירים. ההשערה היא שהאבן נופצה על ידי מחפשי מתכות. האבן, שהשלימה את האומנה, קובעה בעזרת יתדות מתכת (ככל הנראה ברזל ועופרת), אשר הפעילו את גלאי המתכות של השודדים. מה גדולה הייתה אכזבתם כאשר גילו שאין אוצר המסתתר מאחורי האבן, אלה ברזלים בלבד.

איור 5 (מימין):

האבן המנופצת

איור 6 (משמאל):

התאמת נתזי האבן לפני השיקום

גן הלאומי מבצר יחיעם בוצע שימור על ידי חברת ארכו בקימרון מרכזי של האולם הצפוני שכלל מילוי מישקים באמצעות גראוטינג (הזרקת חומר מליטה נוזלי ודליל אל חללים שבין האבנים) והוספת קלינים (אבנים קטנות המוכנסות כטריזים בין האבנים הגדולות). הקירות החיצוניים, שסבלו מסדקים טופלו אף הם.

איור 7: שימור הקירות החיצוניים של המבצר ביחיעם בעזרת מנוף הרמה

גן לאומי תל חצור - שער המצודה הישראלית נפגע קשות ברעידות האדמה האחרונות אשר פקדו את האזור וחלקו קרס בגשמים של חודש ינואר האחרון. האבנים שקרסו הוחזרו למקומם והשער, שרידי הרחוב, הקירות והחתיך הסמוכים לו עברו שימור מקיף. העבודה בוצעה על ידי חברת ארכו.

איור 8 : שימור שער המצודה הישראלית (קטע דרומי).

איור 10 : שימור הריצוף.

איור 9 : קיר מצפון לשער, מבט ממזרח

גן לאומי תל מגידו רשות העתיקות ביצעה שימור במסד השער הישראלי שקרס עקב פגעי מזג האוויר הסוער של החורף האחרון.

איורים 11 ו-12 : מבנה השער הישראלי, מבט מצפון מזרח, לפני ואחרי השימור.

בימים אלו החלו עבודות שימור רחבות היקף בטחנות הקמח שבשמורת הטבע נחל עמוד על ידי חברת ארכו וכן בגן לאומי מבצר נמרוד בשער הדרומי ובקטע החומה הסמוך לו על ידי צוות שימור של רשות הטבע והגנים. עבודות אלו, מאפשרות למבקרים בשמורות הטבע ובגנים הלאומיים, ליהנות מפתחתם של קטעים חדשים במסלולים, משומרים היטב והרבה יותר בטיחותיים. ולבסוף הערה חשובה : כל העבודות מבוצעות בתיאום עם מינהל השימור ומרחב צפון של רשות העתיקות.

מפעל המים בתל גזר - מפעל המים הכנעני הגדול בעולם נחשף מחדש בתל גזר

ד"ר צביקה צוק – ארכיאולוג ראשי רשות הטבע והגנים

עונת החפירות הרביעית בגן הלאומי בתל גזר הסתיימה ביוני 2013 בהצלחה רבה. במסגרת המשלחת המשותפת לרשות הטבע והגנים ולסמינר התיאולוגי הבפטיסטי של ניו אורלינס הגענו לאחר שלוש עונות של חפירת ניקוי (בשנים 2010-2012) אל שכבה ארכיאולוגית בתחתית מפעל המים והצלחנו לתארך את סיום השימוש המפעל בעת העתיקה. במהלך שלוש השנים הללו הוצאנו מאות טונות של עפר ואבנים שחדרו אל מפעל המים מאז חפירת המקום על ידי הארכיאולוג האירי מקליסטר בשנת 1907. החומר שהוצא היה ברובו במצב של בוץ צמיגי שהקשה מאוד על מיון החרסים מתוכו. כבר בשנה שעברה אירגנו בעזרת אסי גיינו (האחראי על הצידוד הכבד של החפירה והפעלתו) מערכת שטיפה של הבוץ. ממרחק של כ-700 מ' ממקום החפירה נמתח צינור מים עבה שאיפשר סינון רטוב של כל החומר. הסינון בשנה שעברה הוכיח את היעילות בביצוע אבל התוצאות המדעיות לא היו משביעות רצון. בכל שק שנבדק היה ממצא מעורב ביותר עד כדי כך שלא היה ממש טעם במיון. מרווח הזמן של החרסים נע מתקופת הברונזה הקדומה ועד התקופה הפרסית. במקרה אחד גם נמצאו קנקני עזה שכנאה שימשו כקנקני המים של משלחת מקליסטר. עם זאת, ארגון מערך הסינון הרטוב בשנה שעברה, לימד אותנו את דרך העבודה הרצויה וכך בשנה זו הגענו גם לתוצאות מצויינות מהצד המדעי כפי שנראה בהמשך. בשנה שעברה הגענו בנקודה הנמוכה ביותר של מפעל המים בה מצוייה 'בריכת האיגוס' אל שכבת אבן לבנה שנראתה כמו סלע האם. ממצא זה לא תאם את התכנית המדוייקת כל כך שמקליסטר הכין ולכן חפשנו היכן מסתיימת שכבה זו. בצד הצפוני היא הייתה חסרה ובצענו שם חתך לעומק של כ-1 מ'. במקום זה לא נמצא בשלב זה אפילו חרס אחד. חזרנו לקרוא בדוח של מקליסטר והתברר לנו כי הוא יצר את השכבה הזו בהכינו אותה בכדי שהוא ועובדיו יוכלו לעבור להמשך המנהרה. "I had a causeway of flat stones laid across the mud, from the bottom step, and proceeded to an examination of the farther extent of the tunnel" R.A.S. Macalister, The Excavations of Gezer 1-3 London 1912, P. 261.

מקליסטר גם כתב שהחליט לא לחפור את המעיין בגלל הצורך לבצע זאת עם צוללנים וכי העומק של המעיין אינו ידוע לו. במעשהו זה חתם מקליסטר שכבה ארכיאולוגית שלא נחפרה בתחתית מפעל המים והתמזל מזלנו להגיע אליה ובמצב שאין בה כמעט מים אלא בוץ בלבד – מצב המאפשר המשך חפירה בתנאים סבירים.

הריצוף של מקליסטר בורות בדיקה באגן המים מתחת לריצוף בור הבדיקה המערבי בצמוד למדרגה התחתונה זהו מקרה יוצא דופן ואולי היחיד בעולם בו ארכיאולוג חותם שכבה ארכיאולוגית ומשאיר אותה לדורות הבאים. ההפתעה הגדולה באה לאחר מכן. לאחר ניקוי שכבת הריצוף וצילום שלה, פתחנו שני בורות בדיקה בגודל של בערך 1X1 מ' ולאחר ששברנו את אבני הריצוף התחלנו בחפירה מסודרת תוך כדי שמוציאים את החומר ממויין לפי מפלסי הגובה.

החומר שרובו היה בוץ צמידי ומעט אבנים הועלה כלפי מעלה אל מערך הסינון הרטוב ושם תוך הקפדה רבה, נשטף ונאסף. לאחר מכן, נערכה שטיפה יסודית יותר של החרסים והם יובשו באופן המקובל. ביום שישי 7 ביוני הזמנו לביקור באתר כמה חברים וקולגים. מאחר וזיהוי חרסים אינה המומחיות שלי והחרסים היו פרוסים על השולחן, ביקשתי מפרופ' עמיחי מזר להסתכל בהם. לאחר כמה דקות של עיון והתבוננות אמר לי עמיחי כי המכלול הומוגני לחלוטין ושייך כולו לשלב האחרון של תקופת הברונזה המאוחרת (מאות 13-14 לפנה"ס). זו הייתה ההפתעה הגדולה ביותר שלנו בעונה זו. לקבל באופן כה ברור תאריך של סוף השימוש במפעל המים שאותו לא ידענו עד כה. אנו הערכנו כי מפעל המים נבנה יחד עם הביצורים הגדולים בתקופת הברונזה התיכונה ג2 וגם עתה אנו משוכנעים כך אבל את תאריך הסיום לא ידענו.

זאת ועוד, מבדיקה ראשונית של מצאי כלי החרס שיצאו מתוך בורות הבדיקה עולה כי אחוז גבוה ביותר הוא של בסיסי קנקנים דומים מאוד אחד לשני. זהו כנראה סוג הכלי הנפוץ בו השתמשו לשאיבת המים ולהובלתם אל העיר. נראה כי שואבי המים, תושבי העיר, שילחו את הקנקנים אל 'בריכת האיגום' בעזרת חבל ולעתים נשבר הבסיס ושקע מטה. בהחזירם את החבל נותר בו רק החלק העליון של הקנקן שאותו הוציאו למעלה. מאחר ומפעל המים לא נוקה בשלב האחרון לשימוש (שנה אחרונה או כמה שנים אחרונות) הרי שבסיסי הקנקנים השבורים מעידים בצורה חד-משמעית גם על התאריך וגם על דרך סיום השימוש. ממצא של כלי חרס אחרים כגון כלי יבוא מקפריסין ומיוון (כלים מיקניים) יסייעו בקביעת התאריך הסופי במדויק יותר.

על פי מידותיו, זהו מפעל המים הכנעני הגדול ביותר שידוע עד כה בעולם. הוא כולל כניסה גדולה החצובה בסלע הפונה בזווית ישרה אל מנהרה משופעת באורך של כ-50 מטר ובשיפוע של 39 מעלות. גובהה 7 מטרים ורוחבה 4 מטרים. נפח החציבה בסלע הנאמד בכ-1500 טונות מעיד על היכולת האדירה והטכנולוגיה של הקדמונים.

ראשי המשלחת הדוקטורים צביקה צוק מרשות הטבע והגנים, ג'ים פרקר, דן ורנר ודניס קול מהסמינר התיאולוגי הבפטיסטי של ניו אורלינס מקווים בשנה הבאה להשלים את החפירה בתחתית מפעל המים.

בנוסף לחפירה במפעל המים ביצעה המשלחת גם עבודות שימור, בנייהולו של המשמר ניסן בן נתן, בחדרי המגורים הצמודים לחומה שזמנם מתקופת הברונזה התיכונה ג2 וגם ניקתה את שער העיר המרשים שחלקו בנוי מלבני בוץ.

הביקור במפעל המים אפשרי כרגע רק בחלקו העליון אך בכוונת רשות הטבע והגנים לאפשר בעתיד ירידה לחלק התחתון על ידי פיתוח המקום במסגרת פרויקט תמ"ר של משרד ראש הממשלה.

בתי המגורים הצמודים לחומה לפני שימור (מימין) ואחרי שימור (משמאל)

מראה כללי של
המנהרה המשופעת
בעת החפירות
(מימין)
שער העיר מתקופת
הברונזה התיכונה
לאחר ניקוי
(משמאל)

רמז למבנה מלכותי של הורדוס במצודת הורקניה שבצפון מדבר יהודה

ד"ר צביקה צוק

במסגרת השתלמויות מורי דרך הנערכות כמעט כל יום מטעם משרד התיירות, השתתפתי בסיור אל הורקניה והסרטבה. ההשתלמות התקיימה בחנוכה 2012.

המדריך חיליק אברג'יל הוביל אותנו בבטחה במעלה ההר אל מצודת הורקניה המרשימה. לאחר סיור מרתק באתר תוך התבוננות במערכת המים המרשימה וביקור בבורות המים שבראש ההר ובשרידי המנזר שהולך ונהרס לצערינו על ידי ונדלים, החליט חיליק שנרד מההר בדרך אחרת, מהמדרון הצפון מזרחי. תוך כדי ירידה, בשליש התחתון של ההר, מצא באקראי, מורה הדרך עידו עמר, ממצא מיוחד. הממצא הוא שריד למבנה מלכותי מפואר שנבנה במקום על ידי הורדוס שמקומו בראש ההר בשכבה הקודמת למנזר הביזנטי. ייתכן כי בעת בניית המנזר הביזנטי פונו חלקים של ארמון זה ונזרקו למדרון.

הממצא הוא שבר של סטוקו (טיח מכויר) בגודל של כף יד המהווה חלק מקרניז שעיטר את המבנה. שברים דומים נמצאו בבית המרחץ הגדול במצדה ובחדר המלכותי בהרודיון המוצגים כעת בתערוכת הורדוס במוזיאון ישראל בירושלים. החפירות שנערכו במקום בעבר לא גילו כל מבנה מפואר מימי הורדוס בגלל המנזר הביזנטי שנבנה על גבי השרידים שמימי הורדוס. שבר הסטוקו הזה הוא הממצא הראשון מסוגו בהורקניה המרמז על אופיו המלכותי של האתר. הממצא נמסר ליובל פלג סגן קמ"ט ארכיאולוגיה של יו"ש, כמקובל על פי חוק.

חידת החודש מה שם המקום והיכן הוא נמצא? מה תפקיד הבניין?

פתרון החידה הקודמת

מה שם האתר? מה הסיפור שלו? באיזה גן לאומי הוא שוכן? (שם האתר ושם הגן הלאומי שונים)

פתרו נכונה (לפי סדר): עופר פורת, אורית בורטניק, חיים כראל, מיכל גלברד (ואם שכחתי מישהוא אני מתנצל מראש).

שם האתר הוא **עין בשור** והוא נמצא בתוך **הגן הלאומי פארק אשכול**. זהו בניין מצרי מימי השושלת הראשונה ששימש תחנת דרכים מצרית לפני כ-5,000 שנים. הבניין נבנה מלבני טיט ללא יסודות אבן, כאשר חלק מהקירות נשתמר עד לגובה 3-5 נדבכים (בערך 0.50 מ').

המידות הממוצעות של הלבנים הן 23 X 12 X 8 ס"מ, והן זהות למידות הלבנים ששימשו בבניית הקברים והמבנים המונומנטליים במצרים בימי השושלות הראשונה והשנייה. לבנים אלה שונות מטיפוסי הלבנים שהיו נהוגות בארץ ישראל בתקופת הברונזה הקדומה. שיטת הנחת הלבנים ושילובן בנדבכי הקירות

בעין בשור תואמת אף היא את אחת משיטות הנחת הלבנים שהיו מקובלות במצרים בימי שתי השושלות הראשונות. בתמונה רואים בעיקר את האגף המערבי ובו שני חדרים ששימשו למגורי הממונים על האתר מטעם המצרים. ניתן להניח כי החדרים היו מקורים. ממזרח לאגף המגורים השתרעה ככל הנראה חצר קטורה שחלקה המזרחי חסר.

באגף הדרומי נחשפו מספר מתקנים המעלים אפשרות שחלק זה של הבניין, נועד למלאכות שונות כגון אפייה. מן הממצאים שנחשפו בו עולה שמהמקום שימש לחנייה ולהצטיידות במים, בלחם ובשיכר. מה שקבע את מיקומה של התחנה בעין בשור היה המעיין. הממצאים המצריים שנתגלו כוללים כלי חרס, כלי צור, שני כלי נחושת, נטיפת שיש בדמות ראש פר, פסלון פאיאנס, חרותת סרח' של מלך מצרי, חותם גליל ועשרות גושי טין בלתי צרופים ועליהם טביעות של חותמות גליל מצריים.

הערה חשובה: בגלל הבלוייה החזקה של לבני הבוץ המקוריות שכמעט ולא נותר מהם דבר, שוחזר הבניין על ידי רשות הטבע והגנים והתמונה מראה לבני בוץ חדשות על בסיס המבנה המקורי.